

RTU studiju kurss "Ģenētika, psihopatoloģija, psihiatrijas pamati"

0L000 Liepājas akadēmija

Vispārējā informācija

Kods	LA1648
Nosaukums	Ģenētika, psihopatoloģija, psihiatrijas pamati
Studiju kursa statuss programmā	Obligātais/Ierobežotās izvēles
Atbildīgais mācībspēks	Rasma Tretjakova - Doktors, Asociētais profesors
Mācībspēks	Rita Orska - Lektors
Apjoms daļās un kredītpunktos	1 daļa, 3.0 kredītpunkti
Studiju kursa īstenošanas valodas	LV
Anotācija	Studiju kursa ietvaros studenti iegūs profesijai nepieciešamās zināšanas par cilvēka attīstības vispārējo gaitu un tās bioloģiskajiem pamatprincipiem, kā arī apgūs vispārējās (klasiskās) un molekulārās ģenētikas pamatus. Studiju kurss veidos izpratni par psihiskās veselības aprūpes sistēmu Latvijā, tās organizāciju un darbības principiem. Studenti iepazīsties ar psihisko traucējumu klasifikāciju atbilstoši SSK-10, apgūs zināšanas par psihisko traucējumu epidemioloģiju, patogēnēzi, klīniskajām izpausmēm un norisi. Tāpat studiju kursā tiks aplūkoti arī psihisko traucējumu rehabilitācijas principi un psiholoģiskās palīdzības iespējas, veicinot izpratni par personcentrētu un multidisciplināru pieeju psihiskās veselības aprūpē.
Mērķis un uzdevumi, izteikti kompetencēs un prasmēs	Studiju kursa mērķis ir sniegt padziļinātu priekšstatu par ģenētikas teorētisko un praktisko nozīmi ekoloģijā, medicīnā, sociālajā jomā, veidot izpratni par psihisko traucējumu izpausmēm un norisi, rehabilitācijas principiem un psiholoģiskās palīdzības iespējām sociālā atbalsta ietvaros un attīstīt prasmi risināt klientu ar psihiskiem traucējumiem sociālās problēmas, sociālā darbinieka kompetenču ietvaros. Studiju kursa uzdevumi: - veicināt izpratni par ģenētikas likumsakarībām, iedzimtības likumsakarībām; - sniegt zināšanas par psihisko un uzvedības traucējumu izplatību, etioloģiju, patogēnēzi, klīniskiem simptomiem, diagnostiku un norisi (pēc SSK-10), psihiskās veselības veicināšanu, psihisko un uzvedības traucējumu un pašnāvību profilaksi; - attīstīt prasmes pielietot personcentrēto pieeju saskarsmē ar klientu; - attīstīt prasmes pielāgot darba metodiku atbilstoši personas bioloģiskajiem resursiem un individuālās attīstības vajadzībām; - pilnveidot spējas novērtēt klienta psihisko stāvokli, pamatot lēmumu par palīdzības nepieciešamību klientam; - attīstīt un pilnveidot prasmes veikt zinātniski pamatotu pieeju sociālās atstumtības problēmu risināšanā klientiem ar garīga rakstura traucējumiem.
Patstāvīgais darbs, tā organizācija un uzdevumi	1. Patstāvīgais darbs. Referāts "Pamatjautājumi izpratnē par iedzimtību". 2. Patstāvīgais darbs. Apkopot materiālus un sagatavot prezentāciju par psihopatoloģijas vienu no veidiem. 3. Patstāvīgais darbs Apraksts "Sociālā darbinieka darbības (palīdzības koordinēšana, starpnieka funkcija, informācijas apmaiņas nodrošināšana) nodrošinot atbalstu klientam ar psihiskiem traucējumiem". 4. Patstāvīgais darbs. Izstrādāt ieteikumu kopumu sociālā darbinieka saskarsmei ar klientu ar psihisku traucējumu (grupu darbs).

Literatūra	Obligātā / Obligatory: 1. Carol, H. (2011) Introduction to Genetics. New York, NY: Rosen. 2. Eglītis, I. (2023) Psihiatrija. Rīga, Zvaigzne ABC 3. Koņevņina, A., Lapsa, M. (2021) Mans klients/mans pacients – izaicinājumi darbā ar personām ar psihiskiem, uzvedības un nervu sistēmas attīstības traucējumiem. Mācību materiāls. ESF projekts Nr. 9.2.6.0/17/I/001 "Ārstniecības un ārstniecības atbalsta personāla kvalifikācijas uzlabošana" https://www.talakizglitiba.lv/sites/default/files/2021-07/mans_klients.pdf 4. Valtneris, A. (2010) Cilvēka fizioloģija. Rokasgrāmata. Rīga, Zvaigzne ABC Papildu / Additional: 1. Caune, M., Rancāns, E., Andrēziņa, R. (2009). Sociālpsihiatrīja. Mācību materiāls ambulatorās aprūpes psihiatriem un narkologiem, stacionārās aprūpes ārstiem. Pieejams: http://arhivs.talakizglitiba.lv/sites/default/userfiles/file/MPIC%2022.pdf 2. Cilvēku ar garīga rakstura traucējumiem iespējas darba tirgū (2016) http://providus.lv/article_files/1592/original/gartrauc_darbtirg.pdf?1332254054 3. Kas ir garīgā rakstura traucējumi? LR Labklājības ministrija: 2021. Pieejams: https://cilveksnevisdiagnoze.lv/kas-ir-gariga-rakstura-traucējumi 4. Pīrāgs, V., Andrēziņa, R., Vīksna, L., Stoliņo, L. (2013). Praktizējoša ārsta rokasgrāmata. Rekomendācijas psihiatrisko pacientu aprūpē. Pieejams: https://white-medicine.com/files/books/PSIHO_block_PRINT.pdf 5. Starptautiskā statistiskā slimību un veselības problēmu klasifikācija, 10. redakcija. Slimību profilakses un kontroles centrs: (2019). Pieejams: https://ssk10.spkc.gov.lv/ssk/g_20 6. Slokenberga A., Zepa D. (2013) Vecums, liktenis, izaicinājums, dāvana. RAKŪS. 7. Utināns A. (2008) DNS, matrice un cilvēka uzvedība. Rīga, SIA Medicīnas apgāds. 8. Vaine, I. (2019). Veselības aprūpes un sociālajā jomā iesaistītā personāla un pacienta komunikācijas prasmju pilnveidošana. Metodiskais materiāls. Pieejams: https://www.talakizglitiba.lv/sites/default/files/2020_01/65_Komunikacija_21.10.2019.pdf 9. Zārde, I., (2015) Padomi saskarsmē, komunikācijā un sadzīvē ar cilvēkiem ar dažādām psihiskām saslimšanām. https://www.nenoversies.lv/n15/pub/padomi_saskarsme_komunikacija_un_sadzive_ar_cilvekiem_ar_dazadam_psihiskam_saslimsanam.php
Nepieciešamās priekšzināšanas	Vidusskolas zināšanas bioloģijā un veselības mācībā, attīstības psiholoģijā.

Studiju kursa saturs

Saturs	Pilna un nepilna laika klātienēs studijas		Nepilna laika neklātienēs studijas	
	Kontakt stundas	Patstāv. darbs	Kontakt stundas	Patstāv. darbs
Iedzimtības materiālais pamats. Ģenētikas pamatlikumi. Cilvēka ģenētika. Novirzes no Mendeļa likumiem. Ģenētiskās pazīmes, autosomas, dzimumhromosomas, mejoze, mitoze.	4	0	2	0
Ģēnu mijiedarbība. Ģēnu izpausmes īpatnības. Genotipa un ārējās vides mijiedarbība, kvantitatīvās pazīmes. Ar dzimumu saistītā iedzimšana.	4	12	2	18
Cilvēka garīgā veselība. Psihiatrija – medicīnas nozare par garīgajām slimībām. Psihiatrija un sabiedrība. Psihisko traucējumu klasifikācija pēc SSK-10. Diagnožu sadalījums. Psihopatoloģija.	4	0	2	0
Psihopatoloģijas cēloņi, veidi. Psihiskā trauma un sekas.	2	14	2	16
Neirozes un neirozēm līdzīgi traucējumi. Fobijas, histēriskums, obsesīvi kompulsīvie traucējumi. Psihosomatiskās saslimšanas.	4	0	2	0
Robežpersonības. Agrīni personības traucējumi. Emocionāli nestabila personība. Narcistiska personība. Psihopātija. Paranoīda personība. Šizoīda personība. Šizotipiska personība.	4	0	2	0
Psihozes. Šizofrēnija. Depresija. Distīmija. Bipolārie traucējumi. Mānijas. Organiski personības traucējumi. Delīrijs. Demence. Pašnāvības.	4	0	2	0
Psihiatrija un likumdošana. Ētiskie un juridiskie principi psihiatrijā.	2	14	0	18
Sociālā darbinieka kompetence darbā ar klientiem ar psihiskiem traucējumiem. Uz personu centrētā pieeja. Sankarsme ar klientu ar psihiskiem traucējumiem. Psihosociālā terapija.	4	12	2	16
Kopā:	32	52	16	68

Sasniedzamie studiju rezultāti un to vērtēšana

Sasniedzamie studiju rezultāti	Rezultātu vērtēšanas metodes
--------------------------------	------------------------------

Zināšanas: 1. Pārzina un izprot ģenētikas un iedzimtības likumsakarības. 2. Pārzina psihisko un uzvedības traucējumu izplatību, etioloģiju, patoģenēzi, klīniskos simptomus, diagnostiku un norisi (pēc SSK-10), psihiskās veselības veicināšanu, psihisko un uzvedības traucējumu un pašnāvību profilaksi.	Vērtēšanas metodes: 1. Formatīvā vērtēšana - dalība semināros, praktiskās nodarbības un patstāvīgā darba izpilde. 2. Summatīvā vērtēšana par patstāvīgo darbu izpildi un par studiju kursa noslēguma darba izpildi (Eksāmena darbs: prezentācija par sociālā darbinieka kompetencēm darbā ar klientiem ar psihiskiem traucējumiem). Vērtēšanas kritēriji: 1. kursa teorētisko zināšanu apguves līmenis; 2. praktisko uzdevumu izpildes kvalitāte; 3. spēja analizēt un interpretēt informāciju; 4. prasme pielietot teorētiskās zināšanas praksē; 5. argumentācijas kvalitāte un kritiskā domāšana; 6. patstāvīgā darba kvalitāte; 7. akadēmiskā godīguma principu ievērošana; 8. darba noformējuma kvalitāte un atbilstība prasībām; 9. aktivitāte un līdzdalība studiju procesā.
Prasmes: 1. Prot pielietot personcentrēto pieeju saskarsmē ar klientu. 2. Prot pielāgot darba metodiku atbilstoši personas bioloģiskajiem resursiem un individuālās attīstības vajadzībām.	Vērtēšanas metodes: 1. Formatīvā vērtēšana - dalība semināros, praktiskās nodarbības un patstāvīgā darba izpilde. 2. Summatīvā vērtēšana par patstāvīgo darbu izpildi un par studiju kursa noslēguma darba izpildi (Eksāmena darbs: prezentācija par sociālā darbinieka kompetencēm darbā ar klientiem ar psihiskiem traucējumiem). Vērtēšanas kritēriji: 1. kursa teorētisko zināšanu apguves līmenis; 2. praktisko uzdevumu izpildes kvalitāte; 3. spēja analizēt un interpretēt informāciju; 4. prasme pielietot teorētiskās zināšanas praksē; 5. argumentācijas kvalitāte un kritiskā domāšana; 6. patstāvīgā darba kvalitāte; 7. akadēmiskā godīguma principu ievērošana; 8. darba noformējuma kvalitāte un atbilstība prasībām; 9. aktivitāte un līdzdalība studiju procesā.
Kompetences: 1. Spēj novērtēt klienta psihisko stāvokli, pamatot lēmumu par palīdzības nepieciešamību klientam. 2. Spēj veikt zinātniski pamatotu pieeju sociālās atstumtības problēmu risināšanā klientiem ar garīga rakstura traucējumiem.	Vērtēšanas metodes: 1. Formatīvā vērtēšana - dalība semināros, praktiskās nodarbības un patstāvīgā darba izpilde. 2. Summatīvā vērtēšana par patstāvīgo darbu izpildi un par studiju kursa noslēguma darba izpildi (Eksāmena darbs: prezentācija par sociālā darbinieka kompetencēm darbā ar klientiem ar psihiskiem traucējumiem). Vērtēšanas kritēriji: 1. kursa teorētisko zināšanu apguves līmenis; 2. praktisko uzdevumu izpildes kvalitāte; 3. spēja analizēt un interpretēt informāciju; 4. prasme pielietot teorētiskās zināšanas praksē; 5. argumentācijas kvalitāte un kritiskā domāšana; 6. patstāvīgā darba kvalitāte; 7. akadēmiskā godīguma principu ievērošana; 8. darba noformējuma kvalitāte un atbilstība prasībām; 9. aktivitāte un līdzdalība studiju procesā.

Studiju rezultātu vērtēšanas kritēriji

Kritērijs	% no kopējā vērtējuma
Dalība semināros	15
Praktiskās nodarbības	15
Patstāvīgo darbu izpilde	40
Eksāmena darbs: prezentācija par sociālā darbinieka kompetencēm darbā ar klientiem ar psihiskiem traucējumiem	30
Kopā:	100

Studiju kursa plānojums

Daļa	KP	Stundas			Pārbaudījumi		
		Lekcijas	Prakt d.	Laborat	Ieskaite	Eksām.	Darbs
1.	3.0	16.0	16.0	0.0		*	